

KOGERKERK ZONDAG 28 SEPTEMBER 2025

Voorganger: ds. Hanna van Dorssen

Organist: Jan de Jong

Ouderling van dienst: Gerard Beerman

Diaken: Bert Valk

Welkom

Stilte

Drempelgebed

Aanvangslied: 'Dit is een morgen', lied 216, couplet 1

Bemoediging

Aanvangslied: 'Dit is een morgen', lied 216, couplet 2 en 3

Kyrië

Schepper van al wat is, hoor ons gebed.

Wij voelen ons zó machteloos als we horen over het geweld dat de wereld teistert.

Ver weg, maar ook dichtbij.

We voelen ons zó machteloos als we de verdeeldheid zien in onze samenleving: die lijkt meer en meer onoverbrugbaar.

Wij voelen ons zó machteloos als we horen over de minachting voor de aarde, voor gewassen, grassen en bomen.

Schepper, wek uw kracht en kom ons bevrijden.

Laat ons niet alleen.

Gevangen in dat gevoel van machteloosheid.

Roep onze namen, dat wij U horen,
dat wij herademen, dat wij U leven.

Schepper van al wat is, ontferm U over ons.

Amen.

Gloria: Psalm 146 a, couplet 1 en 4

Uit de Bijbel: Psalm van de zondag 146 (vertaling door Gerard Swüste)

Zing voor hem!
Zing met hart en ziel voor de Levende!
Mijn leven lang zal ik zingen voor mijn God zolang ik leef.
Zoek geen houvast bij mensen met macht,
bij een mens die je niet bevrijden kan.
Geeft hij de geest, hij wordt weer stof,
en wat hij beraamt verwaait in de wind.
Gelukkig ben je met de God van Jakob als hulp,
als je hoop is gevestigd op de Levende, je God.
Die hemel en aarde gemaakt heeft,
de zee en al wat erin is,
die trouw blijft altijd en eeuwig,
die recht doet aan verdrukten,
die brood geeft aan wie honger heeft.
De Levende maakt los wie geboeid is,
de Levende geeft licht aan wie blind is,
de Levende richt op wie gebukt gaat,
de Levende houdt van wie rechtvaardig is,
de Levende beschermt de vreemdeling,
weduwe en wees staat hij bij.
Maar slechte mensen zet hij op een dwaalspoor.
Koning blijft de Levende, altijd en eeuwig,
jouw God, Sion, van geslacht op geslacht.
Zing voor hem!

Zingen: 'De wijze woorden en het groot vertoon', lied 1001

Uit de Bijbel: evangelielezing van de zondag, Lucas 16:19-31 (vertaling Huub Oosterhuis en Alex van Heusden)

Er was eens een rijk mens,
hij kleepte zich in purper en fijn linnen
en alle dagen vierde hij schitterende feesten.
Een arme, Lazarus genaamd, lag op de drempel van zijn poort,
met zweren overdekt.
Hij had zijn buik wel willen vullen met wat er van de tafel van de rijke viel,
maar alleen de honden kwamen om aan zijn zweren te likken.

En het geschiedde
dat de arme stierf:
door engelen werd hij naar de schoot van Abraham gedragen.

Ook de rijke ging dood en werd begraven.

In de onderwereld, aan folteringen ten prooi, sloeg hij zijn ogen op en hij zag Abraham, van verre, en Lazarus in zijn schoot.

Hij riep:

‘Vader Abraham,
ontferm u over mij, stuur Lazarus,
dat hij zijn vingertop in water doopt
om mijn tong te verkoelen
want ik word gekweld in deze vlammen.’

Maar Abraham sprak:

‘Kind, bedenk dat jij tijdens je leven het goede hebt ontvangen
en Lazarus het kwade.

Nu wordt hij hier getroost
en jij wordt gekweld.

En ook: er gaapt een afgrond tussen ons en jullie:
zou iemand van hier naar jullie willen oversteken, hij zou het niet kunnen,
en zo kan ook niemand overkomen van daar naar ons.’

Hij sprak:

‘Maar dan vraag ik u, vader,
dat gij hem stuurt naar het huis van mijn vader
want ik heb vijf broers.

Laat hij hen bezweren
dat niet ook zij terechtkomen in dit oord van folteringen.’

Maar Abraham sprak:

‘Zij hebben Mozes en de Profeten,
laten zij naar hen horen.’

Maar hij sprak:

‘Welnee, vader Abraham,
maar als iemand uit de doden naar hen toe komt,
dan zullen zij zich bekeren.’

Maar hij sprak tot hem:

‘Als zij naar Mozes en de Profeten niet horen,
zullen zij zich ook niet laten vermurwen
als iemand opstaat uit de doden.’

Zingen: ‘De eersten zijn de laatsten’, lied 991

Overweging

Er was eens ...

Er was eens een rijk mens ...

Het klinkt als het begin van een sprookje en dat is het ook.

De gelijkenis van Jezus, die Lucas op schrift heeft gesteld, over de rijke mens en de arme Lazarus, is gebaseerd op een verhaal dat zijn oorsprong heeft in het oude Egypte. Via joden daar zal het zijn weg gevonden hebben naar joodse gemeenschappen elders.

En vervolgens namen rabbijnen het op in de Talmoed.

Wel zeven keer is het te vinden in deze verzameling commentaren op de Thora en de Profeten.

Vaak in de vorm van discussies, en ook met anekdotes, legenden en sprookjes.

Het verhaal uit de Talmoed begint met een arme man, die na zijn dood op een eenvoudige mat de woestijn wordt ingedragen.

Op hetzelfde moment wordt een rijke man, beladen met eerbetoon en grafgeschenken, naar de dodenstad gebracht.

Een vader en zoon kijken toe.

‘Ach’, zegt de vader, ‘hoeveel beter vergaat het de rijken dan de armen.’

Maar de zoon zegt: ‘Moge het jou in het dodenrijk vergaan als die arme.’

En de zoon neemt zijn vader mee op een tocht door het dodenrijk.

Daar treffen ze de arme.

Hij draagt de grafkleding van de rijke en bekleedt een ereplaats.

De rijke man vinden ze terug in de onderwereld, uitgedroogd en in nood.

‘De daden van de arme en de rijke, tijdens hun leven, zijn op een weegscheel gelegd’, zegt de zoon.

‘Het gewicht sloeg bij de arme door naar zijn goede daden.

Bij de rijke naar zijn slechte daden.

Daarom is hun lot omgekeerd.’

Jezus neemt dit verhaal als uitgangspunt.

Toch heeft hij het niet zomaar overgenomen.

Verre van dat.

Hij maakt er zijn eigen versie van.

Want zijn boodschap is niet hoe met het jou in het hiernamaals zal gaan.

Dat is zeker niet de reden waarom deze gelijkenis in het evangelie te vinden is.

Laat daar dus geen misverstand over bestaan.

De gelijkenis, is geen blauwdruk van hemel of hel.

Maar de boodschap is: houd je als mens, juist tijdens jouw leven, bezig met de Thora.

Het eerste deel van het Oude Testament, waarin de Eeuwige richting geeft aan een mensenleven.

En: leer van de Profeten, die ons steeds proberen terug te voeren naar die Thora, opdat wij met elkaar samenleven op een manier die iedereen recht doet.

Psalm 146 is daarvan een bevlogen samenvatting.

Thora en Profeten in een notendop.

Een lied dat je in je hart kunt bewaren.

Dat je met alles wat in je is kunt zingen.

Dat je, als de wereld het tegendeel lijkt te zijn, zachtjes kunt neuriën, dwars tegen de stroom in.

Kortom, een lied dat troost, bemoedigt en uitnodigt om dat waar de Levende voor staat in praktijk te brengen.

De Levende geeft brood aan wie honger heeft.

Maakt los wie geboeid is.

Geeft licht aan wie blind is.

Richt op wie gebukt gaat.

Houdt van wie rechtvaardig is.

Beschermt de vreemdeling.

Weduwe en wees staat hij bij.

Dit refrein herhaalt de Bijbel steeds opnieuw.

In Psalm 146, in de gelijkenis, en in zoveel andere verhalen en liederen.

Een refrein waarin de Eeuwige geen God is van het dodenrijk, maar juist de Levende.

De Bijbel zegt sowieso nauwelijks iets over een leven na de dood.

Maar juist alles over het leven daarvoor.

Er was eens ...

Er was eens een rijk mens ...

Alle dagen vierde hij schitterende feesten.

Jezus zet de rijke neer als een gevierd persoon.

Iemand met veel sociale contacten.

Helemaal thuis in de wereld.

Maar ook iemand met een groot bord voor zijn kop.

Notabene op de drempel van zijn eigen huis ligt een medemens.

Maar hij ziet hem over het hoofd.

Hij had voor de arme hèt verschil kunnen maken tussen een leven in de goot en een menswaardig bestaan.
In de ogen van Jezus is deze rijke mens, met de manier waarop hij in het leven staat, een naam onwaardig.
Wat een scherpe manier om die levenswijze samen te vatten.

De arme mens krijgt wel een naam.
Lazarus, 'God helpt' betekent dat.
In die naam weerspiegelt Lazarus de Naam van de Eeuwige, Ik-zal-er-zijn, Ik-help-jou, Ik-ben-bij-je.

En het geschiedde, horen we vervolgens.
Het zijn woorden die Lucas altijd gebruikt als er iets heel wezenlijks gaat gebeuren.
Het is het kantelmoment in het verhaal.
De arme Lazarus sterft, en dan wordt zijn naam eer aan gedaan.
Hij komt thuis.
Op de plek waar mensen thuishoren.
'In paradisum.'
Zo mooi verwoord in dat aloude lied dat vaak klinkt bij een uitvaart:

'Naar het paradijs begeleiden u de engelen,
tot in de hemelse stad Jeruzalem.
En net als Lazarus, de arme van weleer,
zult gij voor eeuwig in het land van de vrede zijn.'

Ook de rijke sterft.
Hij wordt in tegenstelling tot Lazarus begraven.
Vast en zeker in stijl, met veel pracht en praal.
En pas dan, zijn hele leven ziende blind - en veel te laat -
ziet hij Lazarus.
Hij ontdekt de gapende kloof tussen hen beiden.
Een kloof die hij zelf heeft geschapen.
Een kloof die hij had kunnen overbruggen als hij het refrein,
het lied van Thora en Profeten,
had meegezongen, een plek in zijn leven had gegeven.

Het feit dat hij een rijk mens is, had op zich niet hoeven uitmaken.
Alhoewel het de blik wel gemakkelijk kan vertroebelen.
Het kan je loszingen van de werkelijkheid.
Een werkelijkheid die hij notabene zelfs in de onderwereld nog niet onder ogen ziet.

‘Stuur Lazarus’, zegt hij tegen Abraham, in de gebiedende wijs.
Lazarus moet hem komen redden en wel onmiddellijk.
Maar de kloof is onoverkomelijk diep.
De kloof die is begonnen op zijn eigen stoep, bij zijn eigen voordeur.
Dieper en dieper, dag na dag, elke keer als hij over Lazarus heenstapte.
Daar valt niets meer aan te veranderen.
Dat station is gepasseerd.
En de gelijkenisvat het zo samen.

‘Zou iemand van hier naar jullie willen oversteken,
hij zou het niet kunnen,
en zo kan ook niemand overkomen van daar naar ons.’

Bij die woorden slaat de schrik je wel om het hart.
Er zijn zoveel verschillende kloven tussen mensen.
Lang niet alleen de armoedekloof.
En door de polarisatie in onze samenleving lijken er alleen maar meer bij
te komen, die dieper en dieper worden.
Kunnen we daar – als er een bepaald punt is gepasseerd - dan helemaal
niets meer aan doen?
Zitten we voorgoed vast in het ene of het andere blok?
Met daartussen een onoverbrugbare gapende afgrond?

Misschien zit er toch een aanknopingspunt in de gelijkenis.
Misschien kan er iets ten goede keren als je elkaars naam kent.
Niet zozeer van mensen, die in de krant of op tv luid van zich doen
horen.
Die maken zichzelf wel kenbaar.
Maar juist van mensen om jou heen.
Op de stoep bij jouw huis, in jouw buurt.
Juist mensen, niet zozeer uit jouw eigen ‘bubble’, maar uit een heel
andere.

Als de rijke, naamloze mens, Lazarus had gezien en had gevraagd naar
zijn naam, was dat misschien wel het begin geweest van een relatie.
Dan had Lazarus op zijn beurt kunnen vragen naar zijn naam.
De kloof tussen rijk en arm zou er zeker niet zomaar door zijn opgelost.
Het zou nog steeds een wereld van verschil zijn.
Maar toch ...

Naam bij de redactie bekend.
Hoe vaak zie je dat tegenwoordig wel niet in de krant staan.
Demonstranten die hun naam niet willen of durven noemen.
Of mensen die met naam en toenaam op sociale media aan de schandpaal worden genageld door anderen, die hel en verdoemenis preken.

Wij kunnen dat allemaal niet zomaar veranderen, maar elkaar wel in onze eigen omgeving bij de naam proberen te noemen.
Want je naam, daar zit alles in.
Je biografie, je lijf, je fouten, je goede dingen.
Jouw hele persoon.
God kent ons bij onze diepste naam.
Misschien kunnen ook wij daar iets van laten zien aan een ander.

Is het naïef, een kloof overbruggen of voorkomen door elkaar bij name te noemen?
Naïef, dat is deze gelijkenis zeker niet.
Het verhaal is zeer realistisch.
Laat het niet zover komen dat er geen relatie meer mogelijk is.
Om te beginnen gewoon in het klein, op je eigen stoep.
En als je dat probeert, weet dan dat je er niet alleen voor staat.

Zo is er 'De Goede Zaak'.
Een burgerbeweging van nu al meer dan 150.000 mensen uit alle hoeken van Nederland.
'Zaai hoop, geen haat en wordt #HoopZaaier!'
Zo heet hun campagne.
En hun initiatief groeit razendsnel.
Op vier manieren proberen zij hoop te zaaien.
En ze vatten dat zelf als volgt samen:
Als eerste: het **Troettelleger**, dat bestrijdt 'online-haat' met 'liefde' op de platforms van de sociale media.
De **Rechtsstaatsridders**, zij gaan de straat op om op vreedzame wijze op te komen voor de democratie.
De **Bruggenbouwers**, zij gaan gesprekken aan om de voedingsbodem voor extreemrechts gedachtegoed weg te nemen.
En de **Nieuwsdetectives**, die prikken door de valse frames van extreemrechts heen.

Zo willen zij zich inzetten voor een Nederland, waarin we niet uit elkaar worden gespeeld, elkaar niet meer willen zien.
Laat staan elkaar durven leren kennen.
Zij willen juist opstaan voor wat ons verbindt.
Want wat je zaait, dat oogst je.

Als de rijke mens aan Abraham vraagt om Lazarus dan toch in ieder geval naar zijn broers te sturen om hen te redden, zegt Abraham:
'Zij hebben Mozes en de Profeten,
laten zij naar hen horen.'

En zo eindigt de gelijkenis met een bemoediging door te wijzen op dat refrein, waarmee Mozes al is begonnen in de Thora, en dat daarna nooit meer is stilgevallen.
Dat profeten, en zoveel anderen, de eeuwen door hebben gezongen.
Een refrein waarmee je hoop kunt zaaien, dat niet stuk te krijgen is.
Een lied van mensen, die elkaar bij name willen noemen.

Dat deed mij denken aan een beroemd gedicht van Neeltje Maria Min.

Ze schreef het in 1966.

mijn moeder is mijn naam vergeten,
mijn kind weet nog niet hoe ik heet.
hoe moet ik mij geborgen weten?

noem mij, bevestig mijn bestaan,
laat mijn naam zijn als een keten.
noem mij, noem mij, spreek mij aan,
o, noem mij bij mijn diepste naam.

voor wie ik liefheb, wil ik heten.

Moge het zo zijn.

Orgelmuziek: 'Berceuse', van Louis Vierne

Mededelingen en collecten

Voorbeden (Bert)

Uitnodiging voor de kring

Iedereen is welkom in de kring die wij nu vormen om mee te doen met het delen van brood en wijn

Tafellied: 'In de veelheid van geluiden', lied 283

Tafelgebed

Wij bidden het tafelgebed:

Gezegend Gij, Eeuwige, God van liefde, vreugde en vrede.
Gij, die ons naam voor naam wilt noemen,
die ons vasthoudt en omgeeft met de stralen van uw goedertierenheid.

In het stormen van de tijd, in de veelheid van geluiden,
zoeken wij hier rond deze tafel uw aangezicht.

En gedenken wij Jezus, Uw Zoon.
Zorgzaam, liefdevol en met ontferming bewogen over ons mensen.
Hij deelde brood en wijn toen hij voor de laatste maal met zijn leerlingen
aan tafel zat.
En riep òns op om dat te blijven doen.
Ons te verzamelen rond de tafel.
Drinkend uit die ene bron.
Opdat wij met elkaar blijven oefenen in delen en helen.
In het zaaien van hoop, in liefde, vreugde en vrede.

Jezus nam het brood, brak het en sprak:
'Dit is mijn lichaam, dat voor jullie gebroken wordt.'
Het is het brood van de liefde.

Hij nam ook de beker met wijn.
Hij sprak: 'Deze vrucht van de wijnstok is teken van het nieuwe verbond
met God,
dat ik met jullie heb gedeeld.
Dit is de wijn van Gods koninkrijk.

Moge het delen van dit brood en deze beker
ons sterken in de hoop dat er een nieuwe wereld komen zal,
waar brood en wijn,
en recht en liefde is,
genoeg voor allen.

Samen met de wereldwijde gemeenschap van zijn leerlingen zingen wij het gebed dat hij ons leerde.

Onze Vader gezongen: lied 369 b

Vredegroet

V: De vrede van de Eeuwige zij altijd met u

A: En met uw geest

V: Wij wisselen een teken van vrede uit

Brood en wijn delen

Dankgebed

Moge het delen van dit brood en deze beker
ons hart versterken.

Dat wij op weg durven gaan Gods liefde, vreugde en vrede achterna.
Amen.

Slotlied: 'Laat de woorden die we hoorden', lied 422

Zegen: met gezongen 'Amen'

De Eeuwige zegene u en behoeft u.

De Eeuwige doe haar aangezicht over u lichten en zij u genadig.

De Eeuwige verheft zijn aangezicht over u en geve u vrede.

Orgelmuziek: Toccata in d-moll, van Johann Sebastian Bach

Ontmoeting met koffie en thee plus: kennismaking met en toelichting
op de rol van de vertrouwenspersonen voor de Protestantse Kerken in
de Zaanstreek